

Dr hab. Andrzej Gałązka, prof. SGH
 Szkoła Główna Handlowa,
 Kolegium Ekonomiczno-Społeczne,
 Katedra Polityki Publicznej

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

„Ekonomia cyrkularna w rewitalizacji zdegradowanych obszarów miast”,
 autorstwa Pani Mgr Małgorzaty Grodzickiej-Kowalczyk,
 a napisanej pod kierunkiem: Promotora - Dr hab. Aleksandry Nowakowskiej, prof. UŁ
 oraz Promotora Pomocniczego Dr Agnieszki Rzeńcy

Rozprawa doktorska zatytułowana „Ekonomia cyrkularna w rewitalizacji zdegradowanych obszarów miast”, której Autorką jest Pani Mgr Małgorzata Grodzicka-Kowalczyk, dotyczy współcześnie niezwykle istotnej problematyki tj. procesów funkcjonowania, przekształceń i rozwoju miast przy narastającej presji urbanizacyjnej w warunkach stwierdzonych w sposób niepodważalny ogólnosiwiatowych zmian klimatycznych. Przy tym to właśnie skala i zasięg obu ww. czynników tj. presji urbanizacyjnej i zmian w środowisku naturalnym, w szczególności już drastycznie widocznych zmian warunków klimatycznych, zdecydowanie potwierdzają wskazywaną przez Autorkę wielką wagę podjętej w przedmiotowej rozprawie problematyki.

O wysokim stopniu profesjonalizmu ujęcia prezentowanego tematu wskazującego na wysoki poziom wiedzy ogólnej oraz specjalistycznej Autorki świadczy wykazana w całej rozprawie pogłębiona analiza tytułowej problematyki. Dobrym tego przykładem jest merytoryczne uzasadnienie nie tylko znaczenia przedmiotu opracowania, ale ukazanie omawianych procesów w całej ich nie tylko teoretycznej i formalno-organizacyjnej, ale przede wszystkim społeczno-gospodarczej złożoności. Autorka stwierdza m.in.:

„Coraz bardziej podkreśla się konieczność kreowania wzorców konsumpcji i stosowania funkcji produkcji, które jako integralny element optymalizacji gospodarowania zakładają zamykanie obiegów materii i energii w procesach antropogenicznych, co w znacznym stopniu dotyczy obszarów miast stanowiących obszary skupienia ludności. Uwzględnienie takiego podejścia do naprawy miast, w których zdiagnozowano procesy degradacji, powinno uwzględniać prowadzone w sposób holistyczny poszukiwania skutecznych rozwiązań dla obszarów problemowych opartych o racjonalne gospodarowanie zasobami w odejściu od tradycyjnych metod, które okazały się leżeć u podstaw tych problemów.” (...)

„Chociaż coraz częściej miasta (jak również regiony czy kraje) decydują się na opracowanie dokumentów stanowiących podstawę holistycznego podejścia do wdrażania circular economy to cyrkularne wdrożenia często jeszcze realizowane są bez wyraźnego odniesienia do kontekstu, bez zdecydowanego i czytelnego włączenia w polityki na poziomie lokalnym.”

Oceniana rozprawa doktorska jest opracowaniem obszernym, wielowątkowym, ale skonstruowanym w sposób logicznie i metodologicznie uporządkowany. W opinii recenzenta,

jest to praca w znacznej części unikatowa pod względem poznawczym oraz mająca bardzo dużą wartość aplikacyjną.

Przedmiotowa rozprawa składa się z „Wprowadzenia”, sześciu rozdziałów merytorycznych oraz „Zakończenia”, pięciu załączników oraz „Spisów” (5 rysunków, 31 tabel, 12 wykresów i 8 fotografii). Bibliografia dotycząca prezentowanej w pracy tematyki jest bardzo bogata - liczy 279 pozycji literaturowych oraz wyszczególnionych 26 dokumentów i raportów źródłowych.

Uzasadniając podjęcie tytułowego problemu badawczego Autorka stwierdza iż: *„Celem głównym rozprawy jest ocena stanu i możliwości wdrażania rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej w ramach procesów rewitalizacji prowadzonych w polskich miastach małych i średnich”*. W tym kontekście należy podkreślić, iż w przedmiotowej rozprawie proces badawczy prowadzony jest pod względem metodologicznym niezwykle konsekwentnie. Autorka powyżej określony cel główny precyzuje przez sformułowanie 6 celów szczegółowych, pośród których wyróżnia:

„Cele szczegółowe poznawcze

1. *Identyfikacja przyczyn i efektów degradacji polskich miast w kontekście możliwości zastosowania rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej.*
2. *Inwentaryzacja działań i projektów z zakresu ekonomii cyrkularnej realizowanych na obszarach rewitalizacji w Polsce*
3. *Identyfikacja stanu wiedzy i świadomości dotyczących ekonomii cyrkularnej i możliwości jej wdrażania w rewitalizacji*
4. *Zdefiniowanie barier ograniczających wdrażanie rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej rewitalizacji polskich miast*

Cel szczegółowy metodologiczny

5. *Opracowanie syntetycznej miary Indeksu Cyrkularności Rewitalizacji umożliwiającego przygotowanie rankingu miast z punktu widzenia stanu wdrażania rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej w rewitalizacji.*

Cel szczegółowy praktyczny

6. *Opracowanie pakietu rekomendacji dotyczących prowadzenia cyrkularnej rewitalizacji”*

Niejako „operacjonalizując” ww. zadania badawcze Doktorantka sformułowała siedem odpowiadających im pytań badawczych:

1. *Jakie są przyczyny degradacji miast wskazywane w programach rewitalizacji, prowadzące do zaburzeń rozwoju miast?*
2. *Jakie działania z zakresu ekonomii cyrkularnej są realizowane na obszarach rewitalizacji?*
3. *Czy przedstawiciele samorządu terytorialnego na poziomie lokalnym traktują rewitalizację jako proces cyrkularny?*
4. *Które z działań prowadzonych w ramach rewitalizacji realizują, w opinii przedstawicieli samorządu, założenia ekonomii cyrkularnej?*

5. *Jakie są bariery ograniczające wdrażanie rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej w rewitalizacji polskich miast?*

6. *W jaki sposób można ocenić cyrkularność rewitalizacji?*

7. *Jakie działania należy podjąć, aby zintensyfikować wdrażanie rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej w rewitalizacji?”*

Wskazany poprzez „cele szczegółowe” i „zoperacjonalizowany” w pytaniach badawczych zakres rzeczowy omawianej rozprawy doktorskiej można uznać za kompletny, adekwatny do podjętego zamierzenia badawczego. Autorka znalazła właściwy kompromis między merytoryczną „szczegółowością” a „spójnością” ujęcia tematu.

Jak wspomniano wcześniej, omawiana rozprawa doktorska „Ekonomia cyrkularna w rewitalizacji zdegradowanych obszarów miast” składa się z sześciu rozdziałów. Rozdziały 1-3 mają charakter teoretyczny, zaś rozdziały 4-6 to głównie analizy empiryczne. W rozdziałach „teoretycznych” Autorka z powodzeniem wykorzystwała metodę desk research tj. krytyczny przegląd literatury przedmiotu ze szczególnym uwzględnieniem opracowań dotyczących związków współczesnej degradacji miast ze stosowaniem w przeszłości (a i obecnie) linearnego podejścia do gospodarowania ich zasobami. Niezwykle ważną składową tej teoretycznej części rozprawy jest obszerny Rozdział 3 (ss. 109-150). Należy chyba zgodzić się ze stwierdzeniem Autorki, iż zawarta tam *„Analiza opisanych w literaturze zagranicznych procesów transformacji obszarów problemowych realizowanych w ramach procesów rewitalizacji miast Holandii, Wielkiej Brytanii oraz Szwecji pozwoliła wyraźnie wyjaśnić zarówno sposób przygotowania cyrkularnych strategii rewitalizacji miast, jak i zrozumieć mechanizmy ich włączania w procesy kreowania polityk na poziomie lokalnym”*.

W rozdziałach „empirycznych”, jak stwierdza Autorka, zastosowano przede wszystkim różne metody „ilościowe”, choć faktycznie uzyskane informacje mają w znacznej mierze charakter „jakościowy”. Wymienić tu trzeba np. proces analizy dokumentów stanowiących podstawę prowadzenia rewitalizacji polskich miast, inwentaryzację i ocenę działań z zakresu ekonomii cyrkularnej występujących w badanych przypadkach procesów rewitalizacji itp. W szczególności na podkreślenie zasługuje tu fakt posługiwania się w rozprawie znacznymi zasobami danych pierwotnych np.: *„Oceny takiej dokonano na podstawie informacji uzyskanych w procesie analizy treści dokumentów stanowiących podstawę rewitalizacji grupy miast badanych oraz treści przeprowadzonych z przedstawicielami tychże miast będącymi lokalnymi liderami, rewitalizacji, wywiadów pogłębionych IDI....”* (...) *„W celu uzyskania odpowiedzi na pytania badawcze dotyczące wiedzy i świadomości z zakresu circular economy oraz możliwości i barier dla jej włączania w procesy rewitalizacji posłużono się badaniem PAPI realizowanym w formie audytoryjnych badań ankietowych, podczas spotkań z przedstawicielami JST.”* Z kolei metody już stricte ilościowe zastosowano w przypadku opracowania i wyliczenia autorskiego Indeksu Cykularności Rewitalizacji.

Jak wynika z powyższych (wybranych) przykładów Autorka swobodnie posługuje się zarówno „jakościowymi” jak i „ilościowymi” metodami analiz stosowanymi w zakresie nauk społecznych.

Metodologiczno-koncepcyjną, warstwę omawianej rozprawy oceniam bardzo pozytywnie. Zwracam uwagę, iż podjęta problematyka badawcza ma bardzo złożony tak „jakościowy” jak i „ilościowy” charakter i jest trudna do ujęcia przy zachowaniu zasad uporządkowanej,

poprawnej metodologicznie analizy o charakterze naukowym. Autorka formułując ww. ramy formalno-rzeczowe prowadzonej analizy, ani w warstwie badawczej, ani poznawczo-wnioskowej nie powieli ogólnikowych stereotypów dotyczących najprościej rzecz ujmując rewitalizacji jako elementu programowania rozwoju społeczno-gospodarczego. **Poprawne sformułowane cele i pytania badawcze świadczą o wiedzy i wysokich kompetencjach Autorki w zakresie przedmiotowej problematyki. Na ww. podstawie oceniam iż rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.**

O wspomnianej powyżej „kompletności” i „spójności” ujęcia tytułowego problemu badawczego świadczy układ i zawartość merytoryczna poszczególnych rozdziałów ocenianej rozprawy.

Pierwszy rozdział zatytułowany „Ekonomia cyrkularna w procesach rozwoju miast” (ss. 28-77), otwiera część teoretyczną rozprawy. Przedstawiono tam na wstępie: związki zasobów środowiska z rozwojem społeczno-gospodarczym (*1.1. Zasoby środowiska i znaczenie z perspektywy ekonomicznej: 1.1.1. Znaczenie przyrody dla rozwoju gospodarczego; 1.1.2. Relacja pomiędzy dostępnością zasobów a funkcjonowaniem gospodarki*). Następnie omówiono związki między realizacją linearnego modelu rozwoju a degradacją środowiska naturalnego, w szczególności zwrócono uwagę na wzrost świadomości ograniczania dostępności zasobów oraz istotę problemów wynikających z funkcjonowania gospodarki w modelu linearnym (*1.2. Gospodarka linearna i jej skutki dla środowiska: 1.2.1 Wzrost świadomości wyczerpywania się zasobów; 1.2.2. Efekty gospodarki opartej na modelach liniarnych; 1.2.3.*). W dalszej części zaprezentowano proces kształtowania koncepcji circular economy, podkreślając różnorodność pojęć i złożoność zagadnienia. (*1.3. Istota ekonomii cyrkularnej: 1.3.1, Geneza ekonomii cyrkularnej; 1.3.2. Ekonomia cyrkularna - różnorodność podejść i koncepcji; 1.3.3. Istota i zakres strategii cyrkularnych*). Uwzględniono również rolę cyrkularnych rozwiązań w procesach poprawy gospodarowania zasobami na obszarach miast oraz ograniczania skutków negatywnego oddziaływania tychże na stan środowiska w ujęciu globalnym (*1.4. Ekonomia cyrkularna w rozwoju miast: 1.4.1. Rola miast w globalnych procesach gospodarowania zasobami; 1.4.2. Od systemu ekonomicznego do cyrkularnych strategii rozwoju miast; 1.4.3. Rozwój koncepcji metabolizmu miejskiego; 1.4.4. W kierunku rozwoju miast w oparciu o strategię cyrkularne*).

Rozdział drugi noszący tytuł „Procesy rewitalizacji jako płaszczyzna implementacji ekonomii cyrkularnej” prezentuje w rozprawie istotę rewitalizacji miast jako procesu pozwalającego na niwelowanie skutków ich funkcjonowania w modelach liniarnych (*2.1. Problemy degradacji miast; 2.2. Istota procesów rewitalizacji: 2.2.1. Rola i miejsce rewitalizacji w procesach rozwoju miast*). W dalszej części zawarto tam opis uwarunkowań prowadzenia rewitalizacji polskich miast, od prawno-instytucjonalnych poprzez uwarunkowania finansowe i społeczne (*2.2.2. Cechy rewitalizacji w Polsce; 2.3. Uwarunkowania realizacji procesów rewitalizacji w Polsce: 2.3.1. Uwarunkowania prawno instytucjonalne*). W rozdziale tym omówiono również narzędzia prowadzenia procesu rewitalizacji, zwracając szczególną uwagę na te, które pozwalają na włączenie rozwiązań z zakresu gospodarki cyrkularnej w planowanie i

prorowadzenie tego typu procesów (2.3.2. *Narzędzia planowania rewitalizacji*). W końcowej części rozdziału przedstawiono możliwości wdrażania rozwiązań ze sfery circular economy w procesach rewitalizacji w Polsce (2.4. *Możliwości wdrażania rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej w rewitalizacji polskich miast*).

Pewne wątpliwości recenzenta wywołały tu tylko podrozdziały 2.2.2 *Cechy rewitalizacji w Polsce*, oraz 2.3.1. *Uwarunkowania prawno-instytucjonalne*. Zaprezentowano tam zagadnienia potraktowano w sposób dość „formalny”. Autorka ogranicza się tu często do przytaczania opinii i ocen funkcjonującego systemu rewitalizacji miast w Polsce formułowanych przez twórców tego systemu, w tym przez szeroko rozumianego ustawodawcę. W takim ujęciu przyjęte cele deklaratywne rozwiązań utożsamiane są niejako z domniemanymi efektami działania tego systemu. Autorka stwierdza na str. 85: *„Proces ten z założenia ma zatem charakter kompleksowy, jego celem jest rozwiązywanie kompleksowych problemów ochrony środowiska i rozwoju społecznego, skupienie się na znaczeniu rewitalizowanych obszarów w skali miasta, co więcej – wpływie działań rewitalizacyjnych na inne obszary”*. W dalszej części Autorka już jednak bardzo słusznie zauważa rozdzźwięk między ww. deklaracjami a praktyką (str. 91): *„Proces rewitalizacji jest dość często postrzegany w perspektywie szczególnego sposobu finansowania jaki zapewniają fundusze unijne. Możliwość ubiegania się o dofinansowanie z UE okazała się najbardziej decydującym czynnikiem w opracowaniu i realizacji programów rewitalizacji (Idczak & Musiałkowska , 2021, s. 204-218). Tymczasem wspomniane środki są ograniczone i powinny być traktowane wyłącznie jako wsparcie na pewnym początkowym etapie rewitalizacji”*. W ocenie recenzenta takich „krytycznych” zjawisk w procesie rewitalizacji w Polsce jest więcej np. należałoby zwrócić uwagę na narastające „przeformalizowanie” całego procesu itp. Dalsza część przedmiotowej rozprawy oczywiście wskazuje, iż Autorka opiera swoje analizy i oceny nie na deklaracjach formułowanych w „sferze regulacji”, lecz na efektach osiągniętych w „sferze realnej”.

Mimo ww. uwag wydaje się, iż wysoki merytoryczny poziom analizy przeprowadzonej w obu ww. rozdziałach (bogate materiały źródłowe, faktografia) pozwoliły Autorce na sformułowanie pojęcia „cyrkulacyjnej rewitalizacji”, co stanowiło jeden z aspektów prowadzonego badania.

W trzecim rozdziale zatytułowanym „Zastosowanie rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej w rewitalizacji - przykłady miast zagranicznych” zaprezentowano różnorodność podejść i zastosowanych w praktyce rozwiązań w sferach planowania i wdrażania cyrkularnych programów rewitalizacyjnych. Przeanalizowano wybrane przypadki rewitalizacji prowadzonej w wybranych miastach Holandii, Wielkiej Brytanii i Szwecji. (3.1. *Cyrkularne rozwiązania w rewitalizacji miast Holandii: 3.1.1. Holandia - uwarunkowania wdrażania ekonomii cyrkularnej; 3.1.2. Przykłady wdrożeń w zakresie ekonomii cyrkularnej w miastach Holandii; 3.1.3. Rozwiązania cyrkularne w rewitalizacji miast holenderskich – wnioski; 3.2. Cyrkularne rozwiązania w rewitalizacji miast Wielkiej Brytanii: 3.2.1. Wielka Brytania - uwarunkowania wdrażania ekonomii cyrkularnej; 3.2.2. Przykłady wdrożeń w zakresie ekonomii cyrkularnej w miastach Wielkiej Brytanii; 3.2.3. Rozwiązania cyrkularne w rewitalizacji miast brytyjskich – wnioski; 3.3. Cyrkularne rozwiązania w rewitalizacji miast*

Szwecji: 3.3.1. Szwecja - uwarunkowania wdrażania ekonomii cyrkularnej; 3.3.2. Przykłady wdrożeń w zakresie ekonomii cyrkularnej w miastach Szwecji; 3.3.3. Rozwiązania circular economy w rewitalizacji miast szwedzkich – wnioski). Rozdział ten jest swego rodzaju zbiorem wzorcowych rozwiązań pozwalających w praktyce na poprawę stanu miast poprzez m.in. zmianę podejścia do projektowania wielofunkcyjnych dzielnic, przestrzeni publicznych, w tym zielonych, do planowania miejskiej infrastruktury technicznej, budynków itp.. Autorka zwracała w tym kontekście szczególną uwagę na różnorodność stosowanych podejść do włączania cyrkularnych rozwiązań w procesy planowania strategicznego miast, które wynikały wprost ze specyfiki odnośnych uwarunkowań tak krajowych jak i lokalnych. Wartość poznawcza i aplikacyjna omawianego rozdziału jest bardzo duża. Trzeba jednak pamiętać o zasadniczych, jak się wydaje, różnicach „ekonomicznych”, „społecznych” i „przestrzenno-geograficznych” między miastami polskimi a jednostkami osadniczymi Szwecji, Holandii i Wielkiej Brytanii.

Rozdział czwarty zatytułowany *„Przyczyny i konsekwencje degradacji obszarów miast w kontekście ekonomii cyrkularnej”*, według zamierzeń Autorki, rzeczywiście otwiera drugą, empiryczną, część ocenianej rozprawy. Zaprezentowano w nim wyniki badań dostarczających danych pierwotnych dotyczących sytuacji w przedmiotowym zakresie w wybranych polskich miastach średniej wielkości. Kryteria doboru celowego miast zostały przez Autorkę w rozprawie szczegółowo przedstawione i udokumentowane. Badaniem objęto 8 miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Były to: Hajnówka, Hrubieszów, Jarosław, Konin, Opoczno, Rumia, Zabrze i Zduńska Wola. Przeanalizowano tu, na podstawie dokumentów stanowiących podstawę prowadzenia rewitalizacji, zidentyfikowane w ww. miastach przyczyny degradacji ich obszarów. Autorka przy tym zweryfikowała wskazane w odnośnych programach rewitalizacji przyczyny pogorszenia stanu poszczególnych miast na terenach, które stanowiły podstawę delimitacji obszarów zdegradowanych. Sprawdzenie to prowadzono w kontekście powiązań ww. sfer degradacji badanych miast w odniesieniu do możliwych tzw. zaburzeń metabolizmu: budowlanego, energetycznego, wodno ściekowego, usługowego, komunikacyjnego, przyrodniczego, przestrzeni oraz metabolizmu mieszkańców. Tym samym, dość skutecznie, wskazywano zależności pomiędzy zdiagnozowanymi w poszczególnych miastach zjawiskami ich degradacji a dotychczasowym funkcjonowaniem w ramach linearnych modeli gospodarowania zasobami. (por. podrozdziały 4.1. – 4.8). Przeprowadzona przez Autorkę analiza wykazała wyraźną zależność występujących zaburzeń rozwoju od specyfiki społeczno-gospodarczej i przestrzennej przedmiotowego miasta. Uchwycono tu specyficzne problemy: miast przemysłowych i postindustrialnych, miast ze znaczącym dziedzictwem historycznym i kulturowym, miast „poprzemysłowych” i miast z nasilonym współwystępowaniem problemów społecznych i ekonomicznych oraz miast wyludniających się z problemami demograficzno-ekonomicznymi oraz miast o szybkim żywiołowym rozwoju społeczno-ekonomiczno-przestrzennym.

W rozdziale piątym „Ocena projektów rewitalizacyjnych w kontekście realizacji cyrkularnych strategii” przedstawiono wyniki oceny podstawowych projektów przewidzianych do realizacji w ramach przyjętych w poszczególnych badanych miastach programów

rewitalizacji. Analizę tego typu Autorka przeprowadziła w oparciu o metodę badania powiązania ww. projektów z tzw. zasadami określającymi podstawy transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego i tym samym decydujących o włączeniu określonych projektów w prowadzone działania strategii circular economy. W przypadku każdego z miast przeanalizowano założenia projektów mających na celu ograniczenie czynników degradacji w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Rozpatrywano to w nawiązaniu do ram tworzenia cyrkularnych systemów RESOLVE (Fundacja Ellen MacArthur), a także dziewięciu cyrkularnych strategii według ram promowanych przez Fundację Metabolic. Por. podrozdziały od 5.1. do 5.8.

Treść rozdziału szóstego *„Stan cyrkularnych wdrożeń w procesach rewitalizacji”* tworzą wyniki badania przeprowadzonego wśród osób zaangażowanych w planowanie i prowadzenie programów rewitalizacji w badanych miastach. Autorka rozpoznała tym samym sposób postrzegania przez ww. osoby z JST rewitalizacji, jako procesu realizującego strategię cyrkularną. W szczególności starano się zidentyfikować ewentualne występowanie potrzeb stosowania rozwiązań circular economy w prowadzonych w konkretnych miastach procesach rewitalizacji. Ponadto badanie to pozwoliło na rozpoznanie dostrzeganych w JST barier wdrażania cyrkularnych projektów w ramach programów rewitalizacji. Por. 6.1. *Wiedza i świadomość przedstawicieli samorządu lokalnego w zakresie rozwiązań ekonomii cyrkularnej w rewitalizacji: 6.1.1. Cel prowadzenia rewitalizacji w kontekście realizacji działań cyrkularnych w perspektywie osób odpowiedzialnych za proces; 6.1.2. Znaczenie rozwiązań z zakresu ekonomii cyrkularnej w rewitalizacji dla prowadzących procesy; 6.1.3. Kluczowe bariery dla wdrażania cyrkularnych rozwiązań w rewitalizacji.*

W dalszej części rozdziału Autorka przedstawiła bardzo wartościową własną metodologię opracowania tzw. Indeksu Cyrkularności Rewitalizacji. Ten wskaźnik syntetyczny pozwala określać związek prowadzenia procesu rewitalizacji z cyrkularnymi działaniami realizowanymi na zdegradowanych obszarach miast. Por. 6.2. *Pomiar i ocena cyrkularności w rewitalizacji: 6.2.1. Istota pomiaru stanu wdrażania ekonomii cyrkularnej; 6.2.2. Sposoby pomiaru stanu wdrażania ekonomii cyrkularnej w dokumentach europejskich oraz strategiach miast i regionów; 6.2.3. Indeks Cyrkularności rewitalizacji - syntetyczna miara cyrkularności rewitalizacji polskich miast; 6.2.4. Ranking badanych miast punktu widzenia stanu wdrażania rozwiązań ekonomii cyrkularnej w obszarach rewitalizacji; 6.2.5. Analiza zmian składowych Indeksu Cyrkularności Rewitalizacji dla badanych miast*

„Zakończenie” rozprawy zawiera podsumowanie głównych wątków przeprowadzonego badania. Autorka zawarła tu również niezwykle istotne tzw. rekomendacje dla wdrażania zasad circle economy na poziomie krajowym i lokalnym. Są to istotne wskazówki mające służyć poprawie cyrkularności procesów rewitalizacji miast prowadzonej w polskich uwarunkowaniach prawno organizacyjnych.

Zawartość merytoryczną ww. „Wprowadzenia”, sześciu rozdziałów merytorycznych i „Zakończenia” pracy oceniam bardzo pozytywnie. Nie ze wszystkimi ocenami formułowanymi przez Autorkę osobiście się zgadzam. Różnice te nie mają jednak

„rzeczowego charakteru” a raczej polegają na odmiennym postrzeganiu wagi niektórych przedmiotowych zagadnień. Zdaniem recenzenta, Autorka na prawo do własnych opinii i ocen – jeśli tylko są one merytorycznie uzasadnione w treści rozprawy, a tak jest w tym przypadku.

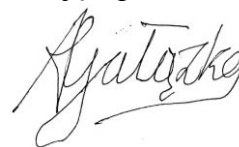
Podsumowując stwierdzam, iż układ i zawartość merytoryczno-rzeczowa poszczególnych rozdziałów pracy zasługuje na wysoka ocenę. Poszczególne jej części są wzajemnie logicznie i rzeczowo powiązane. Prezentowane treści są spójne z tytułową problematyką badawczą pracy. Analizy prowadzone są przy wykorzystaniu bogatego zestawu metod badawczych, a stosowanie tych metod jest w pracy pełni udokumentowane. Zakres merytoryczny prowadzonych rozważań, wykracza poza ogólnodostępną wiedzę, w tym nawet tę spotykaną na poziomie stricte wdrożeniowym. Autorka dokonuje oceny i wyboru wiarygodnych źródeł informacji poddawanych analizie.

Na podstawie szczegółowego zapoznania się z wielowątkową treścią całej rozprawy doktorskiej oceniam, iż Autorka wykazuje nie tylko udokumentowaną ogólną, ale i pogłębianą wiedzę teoretyczną w dyscyplinie ekonomia i finanse. Wielość i różnorodność wykorzystanych metod badawczych oraz organizacja wewnętrzna procesu badawczego – wynikając ze specyfiki analizowanej problematyki – pozwala ocenić, iż Autorka posiada umiejętność prowadzenia pracy naukowej.

KONKLUZJA I WNIOSEK KOŃCOWY

Rozprawa doktorska zatytułowana „Ekonomia cyrkularna w rewitalizacji zdegradowanych obszarów miast.”, której Autorką jest Pani Mgr Małgorzata Grodzicka-Kowalczyk stanowi oryginalne dzieło naukowo-badawcze pozwalające na sformułowanie wielu niezwykle ważnych poznawczo i aplikacyjnie wniosków. Autorka wykazała się umiejętnością prowadzenia badań naukowych oraz ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie ekonomia i finanse. Podsumowując, stwierdzam, że recenzowana rozprawa spełnia warunki określone w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. 2022 r., poz. 574, z późn. zm.) i wnioskuję o dopuszczenie Pani Mgr Małgorzaty Grodzickiej-Kowalczyk do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

Pozostaję z poważaniem,

Dr hab. Andrzej Gałązka, prof. SGH
Warszawa, dnia 04.02.2025 r.